

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності
та якості вищої освіти**

сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра менеджменту

**КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
РОБОЧА ПРОГРАМА**

**третій (освітньо-
науковий) рівень**

«доктор філософії»

спеціальність

**033 Філософія
051 Економіка
052 Політологія
053 Психологія
071 Облік і оподаткування
072 Фінанси, банківська справа та страхування
073 Менеджмент
075 Маркетинг
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
122 Комп'ютерні науки
181 Харчові технології
281 Публічне управління та адміністрування
292 Міжнародні економічні відносини**

Київ 2019

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автор: Жуковська В.М, д.е.н., доц.

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри менеджменту 11 квітня
2019 року, протокол №19

Рецензент: С. І. Бай, д.е.н., проф.

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

РОБОЧА ПРОГРАМА

**третій (освітньо-
науковий) рівень**

«доктор філософії»

спеціальність

**033 Філософія
051 Економіка
052 Політологія
053 Психологія
071 Облік і оподаткування
072 Фінанси, банківська справа та страхування
073 Менеджмент
075 Маркетинг
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
122 Комп'ютерні науки
181 Харчові технології
281 Публічне управління та адміністрування
292 Міжнародні економічні відносини**

Автор: Жуковська Валентина Миколаївна

Редактор
Комп'ютерна верстка

Підп. до друку 15.03.19. Формат 60x84/16. Папір письм.
Ризографія. Ум. друк. арк. 0,70. Ум. фарбо-відб. 0,82.
Обл.-вид. арк. 0,75. Тираж 30 пр. Зам. .

Центр підготовки навчально-методичних видань КНТЕУ
02156, Київ-156, вул. Кіото, 19

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ), ЇЇ МІСЦЕ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Метою вивчення дисципліни «Комерціалізація інтелектуальної власності» є формування теоретичних знань і практичних навичок щодо механізму та організаційно-правового забезпечення комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок, застосування специфічних методів та інструментів комерціалізації, а також набуття фахових компетенцій з планування, організації та контролю проектів комерціалізації знань.

Завданнями дисципліни «Комерціалізація інтелектуальної власності» є формування у науковців компетенцій щодо розуміння механізму комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок, використання їх у бізнесі в якості нематеріальних активів, впровадження у виробництво та/або реалізація найбільш перспективних розробок на основі співробітництва з вітчизняними й закордонними бізнес-структурами.

Методика вивчення дисципліни базується на поєднанні проблемних лекцій, практичних занять, що передбачають розв'язання типових завдань, розгляд ситуацій з практики підприємств, ділові і рольові ігри, тести, тренінгові вправи тощо. Передбачено також завдання до самостійної роботи студентів, групові та індивідуальні консультації.

За **результатами** вивчення дисципліни у студентів буде сформовано низку спеціальних професійних *компетентностей* (сукупності професійно-функціональних знань та вмінь), а саме:

- розуміння сутності основних понять та категорій у сфері комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок;
- об'єктів та суб'єктів комерціалізації, основних форм комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок як об'єктів права інтелектуальної власності;
- знання форм комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок;
- розуміння методів державного регулювання процесів передачі і комерціалізації знань;

- знання бази та алгоритму оцінки вартості об'єктів права інтелектуальної власності
- знання методів прогнозування ефективності комерціалізації, оціночних показників стану та комерційного потенціалу наукових досліджень і розробок;
- знання основних видів угод про трансфер і комерціалізацію знань, ліцензій на використання об'єктів права інтелектуальної власності;
- здатність оцінювати ціну ОПІВ методами: приведених витрат, фактичних витрат, прямої капіталізації доходу, методом роялті;
- розуміння сутності та відмінностей основних видів ліцензій у сфері комерціалізації інтелектуальної власності, чинників, що визначають ціну ліцензії;
- механізму надання сервісних послуг на передану інтелектуальну власність за ліцензійною угодою.
- уміння застосовувати різні форми трансферу об'єктів права інтелектуальної власності;
- уміння проводити технологічний аудит, використовувати складові та інструменти регулювання процесу комерціалізації знань в практичній діяльності;
- уміння складати угоду про комерціалізацію об'єктів права інтелектуальної власності, здійснювати вибір бази оцінювання об'єкту інтелектуальної власності та проводити його оцінку вартості;
- уміння складати ліцензійний договір та визначати ціну ліцензії;
- організувати науково-технологічне супроводження передачі ОПІВ, виробництва нової продукції, скласти угоду на інжинірингові послуги.

Міждисциплінарні зв'язки: програма та робоча програма впорядкована відповідно до анотації освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії та програми дисципліни «Комерціалізація наукових досліджень і розробок» і базується на вивченні нормативних циклів повної вищої освіти.

1. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ
«Комерціалізація інтелектуальної власності»
ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Назва теми	Кількість годин				форми контролю
	Усього годин /кредитів	З них			
		лекції	практичні заняття	СРС	
Тема 1. Сутність і механізм комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок як об'єктів права інтелектуальної власності.	13	2	2	10	ОН, Т
Тема 2. Способи комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок.	13	1	2	10	ОН, Т, ПВЗ
Тема 3. Принципи і показники оцінки корисності результатів наукових досліджень і розробок.	13	1	2	10	ОН, ПЗ
Тема 4. Етапи та форми комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок.	13	1	2	10	ОН, Т, ПВЗ
Тема 5. Оцінювання вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності.	18	1	2	15	Т, ОН, ПЗ,
Тема 6. Ліцензування як форма комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок.	13	1	2	10	Т, ОН ПЗ
Тема 7. Принципи та методи розрахунку ціни ліцензії.	13	1	2	10	ОН, ПВЗ,
Тема 8. Маркетинг результатів наукових досліджень і розробок.	13	-	2	10	ОН, ПВЗ, ПЗ
Тема 9. Врегулювання проблемних питань захисту і комерціалізації результатів наукових досліджень	13	1	2	10	ОН, Т, ПЗ
Тема 10. Система управління трансфером і комерціалізацією ОПВ на підприємстві.	14	1	2	10	Т, О, ПЗ
Разом	135	10	20	105	
Підсумковий (модульний) контроль – залік					

* умовні позначення: ОН – опитування, наукова дискусія; Т – тестування; ПВЗ – перевірка вишення задач; ПЗ – перевірка індивідуальне завдання.

4. Тематика та зміст лекційних та практичних занять, самостійної роботи слухачів

Результати навчання	Навчальна діяльність	Розрахований Робочий час (год.)	Оціню вання (бал)
<ul style="list-style-type: none"> - сформулювати уявлення про сутність та механізм комерціалізації результатів наукових досліджень - Розуміти сутність основних понять і категорій з комерціалізації інтелектуальної власності 	<p>Лекція 1. Сутність і механізм комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок як об'єктів права інтелектуальної власності.</p> <p>1. Поняття інтелектуальної власності, результатів наукових досліджень і розробок, об'єктів права інтелектуальної власності (ОПІВ)</p> <p>2. Суб'єкти та об'єкти комерціалізації ОПІВ.</p> <p>3. Механізм комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок</p> <p><i>Література: 1-3, 5, 7</i></p> <p>Самостійна робота: Підготовка теоретичних питань до практичного заняття. Само тестування.</p> <p>Практичне заняття 1. <i>Завдання 1.</i> Ознайомлення з аналітичного інформацією про сучасний стан і механізм комерціалізації результатів наукових досліджень в Україні.</p> <p>Самостійна робота: Підготовка теоретичних питань до практичного заняття. Доповідь (індивідуальне завдання) / презентація, підготовка до тестування знань</p> <p>Практичне заняття 2. Завдання 2. Презентація доповідей щодо вибору об'єктів ОПІВ Тестування</p>	2	5
<ul style="list-style-type: none"> - знання форм комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок; - знання та уміння скласти 	<p>Лекція 2. Теми 2-3. Способи комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок.</p> <p>1. Способи і стратегії комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок.</p>	2	10

<p>договір на передачу прав - уміння оцінювати вартість ОПІВ на основі витратного підходу</p>	<p>2. Економічний ефект від використання ОПІВ у господарській діяльності. 3. Види договорів на передачу прав і використання ОПІВ. 4. Форма подання опису ОПІВ на ринок. <i>Література: 1, 2, 6, 7-9</i></p> <p>Практичне заняття 3. <i>Завдання 3. Наукова дискусія щодо вибору стратегії комерціалізації результатів наукових досліджень. Презентація рішень.</i></p> <p>Самостійна робота: Підготовка до наукової дискусії щодо способів комерціалізації результатів наукових розробок у рамках дисертаційного дослідження.</p> <p>Практичне заняття 4 <i>Опитування щодо вибору розрахунку ОПІВ</i> <i>Завдання 4. Вирішення типової задачі щодо розрахунку вартості патенту на базі витратного підходу за методом первісних витрат. (письмово)</i></p> <p>Самостійна робота: Завершення (доопрацювання) завдання 4. (письмово)</p>		
<p>- розуміння методичного інструментарію оцінки майнових прав інтелектуальної власності ефективності комерціалізації; - застосування оціночних показників щодо стану наукових розробок;</p>	<p>Лекція 3. Теми 4-5. Оцінювання вартості прав на об'єкти інтелектуальної власності. 1. Нормативи та методичний інструментарій оцінки майнових прав інтелектуальної власності. 2. Результати та методи оцінки інтелектуальної власності. 3. Ліцензування як форма комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок. <i>Література: 1, 2, 5-7</i></p> <p><i>Самостійна робота:</i> Підготовка теоретичних питань до обговорення та наукової дискусії. Підготовка до тестування з тем.</p>	2	5
		10	5

	<p>Практичне заняття 5. Завдання 5. Презентація доповідей на тему «Досвід створення і функціонування науково-технічних інноваційних зон в Україні і за кордоном».</p>	2	5
	<p>Практичне заняття 6. Завдання 6 Ознайомлення з методичним інструментарієм оцінки майнових прав інтелектуальної власності. Опитування, контрольне тестування</p>	2	5
	<p><i>Самостійна робота:</i> Самотестування з тем 4-5. Підготовка індивідуального завдання</p>	10	5
<p>знання форм комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок; розуміння методів державного регулювання процесів передачі і комерціалізації знань; знання бази та алгоритму оцінки вартості об'єктів права інтелектуальної власності</p>	<p>Лекція 4. Теми 6-7. Ліцензування, принципи та методи розрахунку ціни ліцензії. 1. Принципи та методи розрахунку ціни ліцензії. 2. Види ліцензійних винагород: паушальні платежі, роялті, платежі на компенсаційній основі, комбіновані платежі. 3. Основні фактори, що впливають на розмір винагороди за ліцензією. 4. Методи визначення ціни ліцензії: на основі розміру прибутку ліцензіата, на базі роялті. <i>Література: 1, 2, 4, 5, 7, 11</i></p>	2	
<p>знання бази та алгоритму оцінки вартості об'єктів права інтелектуальної власності</p>	<p><i>Самостійна робота:</i> Підготовка до тестування з тем 6-7.</p>	10	5
<p>- здатність оцінювати ціну ОПВ методами: приведення витрат, фактичних витрат, прямої капіталізації доходів, методом роялті;</p>	<p>Практичне заняття 7. <i>Питання до обговорення</i> Структура та зміст ліцензійного договору. Особливості передачі і комерціалізації ноу-хау.</p>	2	5
	<p><i>Самостійна робота:</i> Підготовка до тестування з тем 6-7.</p>	10	5
	<p>Практичне заняття 8. <i>Усне обговорення етапів оцінки інтелектуальної власності та вибору методів оцінки ОПВ</i></p>	2	10

<ul style="list-style-type: none"> - знання управління технологій; - уміння складати ліцензійний договір та визначати ціну ліцензії; - знання та уміння складати алгоритм проведення технологічного аудиту 	<p><i>Завдання 7. Вирішення задачі</i> Оцінка вартості ліцензії методом роялті</p> <p>Лекція 5. Теми 9-10. Врегулювання проблемних питань комерціалізації наукових розробок та система управління трансфером і комерціалізацією ОПВ на підприємстві.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Умови правового забезпечення комерціалізації ОПВ у деяких країнах світу. 2. Механізми управління трансфером і комерціалізацією технологій. 3. Алгоритм технологічного аудиту. 4. Технологічне прогнозування. <p><i>Література: . 1-3, 5, 6, 12</i></p>	2	10	5
<p>Практичне заняття 9.</p> <p>Питання до опитування та дискусії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які стратегії використовуються для підвищення ефективності трансферу технологій? Запропонуйте кроки по забезпеченню ефективності трансферу технологій на підприємстві. Типова структура управління центра трансферу технологій? Проаналізуйте на конкретному прикладі (сайт Національної мережі трансферу технологій http://www.ntfn.org.ua/) 	<p>Завдання 8 Складання алгоритму технологічного аудиту</p>	2	10	5
<p>Практичне заняття 10.</p> <p>Завдання 9. Презентація індивідуальних завдань щодо комерціалізації розробок відповідно до наукових інтересів/ предмету дисертаційного дослідження</p>	<p>Самостійна робота</p> <p>Підготовка до тестування з дисципліни</p>	2	10	10

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний:

1. *Трансфер технологій: підручник / А.А.Мазаракі, Г.О.Андрощук, С.І.Бай та ін.; за заг.ред. А.А.Мазаракі. – К.: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2014. – 556с.*
2. *Інтелектуальна власність: навч.посіб./ Г.М.Остапович, О.М.Стороженко, Г.В.Уманців, О.В.Фоміна. – К.: КНТЕУ, 2012. – 456 с.*
3. Андрощук Г.О. Інтелектуальна власність у науково-технічній сфері: методи та принципи вартісної оцінки : монографія. / Г.О. Андрощук, С.А. Давимука — К : Парламентське видавництво, 2014. — 304 с.

Додатковий:

4. Комерціалізація результатів наукових досліджень: проблеми, підходи, інструменти, напрями розвитку / Т.К. Куранда, В.М. Євтушенко. – К.: УкрІНТЕІ, 2010. – 72 с.
5. Brewer, T. Climate change technology transfer: a new paradigm and policy agenda. [Electronic resource]. Climate Policy, 2008. Access mode:– <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.3763/cpol.2007.0451>
6. Saad, Mohammed. Development through Technology Transfer – Creating New Organisational and Cultural Understanding / S. Mohammed. – Nederland, Intellect, 2013. – 138 p.
7. Цибульов П.М. Управління інтелектуальною власністю. Підручник. / П.М. Цибульов – К., ДПВ, 2009 – 312с.
8. Дідківський М.І. Міжнародний трансфер технологій: навч. посіб./ М.І. Дідківський. – К.: Знання, 2011. – 365 с.
9. Дмитришин В.С. Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності в Україні. Навч.посібн. / В.С. Дмитришин – К.:ІВП, 2008, - 248 с.
10. Мухопад В.И. Коммерциализация интеллектуальной собственности: Монография / В.И. Мухопад.- М.: Магистр: ИНФРА - М, 2012.- 512 с.

Інтернет-джерела:

11. Офіційний веб-портал Держдепартаменту інтелектуальної власності.
http://www.sdip.gov.ua/ua/normative_acts.html

12. Державне підприємство «Український інститут промислової власності».
<http://www.ukrpatent.org/>
13. Український центр інноватики та патентно-інформаційних послуг
<http://www.ip-centr.kiev.ua>
14. Державне підприємство "Інтелзахист"
http://sdip.gov.ua/ua/dpi/intel_golov.html
15. Державне підприємство "Українське агентство з авторських та суміжних прав" <http://www.uacr.kiev.ua>
16. Науково-практичний журнал "Інтелектуальна власність"
<http://www.intelvlas.com.ua>